

Otoka na Ptujskem jezeru zaščitena

The islands of the Ptuj lake protected

Frane Janžekovič, Borut Štumberger

Na Dravi so do leta 1978 zgradili 9 hidrocentral. S tem so jo zajeli na njenem energetsko najvitalnejšem delu. Vzporeden pojav je bila gradnja manjših in večjih zbirnih jezer. Najmlajše pa tudi največje je Ptujsko akumulacijsko jezero, ki meri 6 x 3 km. Dno jezera je nekdanja struga Drave, bližja trstišča, prodišča in zamočvirjen gozd, ki so sedaj pod vodno gladino. Strmi nasip je prevlečen s plastjo asfalta. Pri trasiranju jezera so v zgornjem delu namenoma zgradili dva manjša otočka.

Drugi, manjši otok je krožne oblike in meri 15 x 16 m in 1 m v višino. Zgrajen je iz proda, na katerem nastaja prst. Rastlinje je nizko, na otoku raste še grm vrbe in rdečega dreva. Otok predstavlja edino zanesljivo gnezdišče navadne čigre *Sterna hirundo* in rečnega galeba *Larus ridibundus* v Sloveniji. V zadnjih treh letih na otoku gnezdi par čopaste črnice *Aythya fuligula*. V letu 1984 je bilo evidentiranih 89 gnezd navadne čigre, 112 gnezd rečnega galeba in po eno gnezdo čopaste mlakarice, možna pa je tudi gnezditvev male čigre *Sterna albifrons*. Kot na prvem otoku se tudi na tem izven gnezditvenega obdobja zadržujejo številne race.

11. Umetni otok na Ptujskem jezeru, gnezdišče navadne čigre in rečnega galeba
(F. Janžekovič)

11. The artificial island on the Ptuj lake, the nest site of Common Tern and
Black-headed Gull (F. Janžekovič)

Prvi, večji, je podolgovate oblike s strmó spodjedeno obalo. Na otoku prevladuje zlata rozga, vse bolj pa ga prerašča vrbovje. Lovci so na otoku posadili okrog 80 sadik smrek, ki pa slabo uspevajo. Na otoku redno gnezdi nekaj parov mlakaric *Anas platyrhynchos*. V letu 1984 so bila na otoku najdena 4 legla mlakarice, 1 gnezdo srake *Pica pica* in 1 gnezdo močvirske trsnice *Acrocephalus palustris*. Na tem otoku so navadne čigre in rečni galebi gnezdili, dokler jim nista premočna zarast in nesrečna posaditev smrek to preprečila.

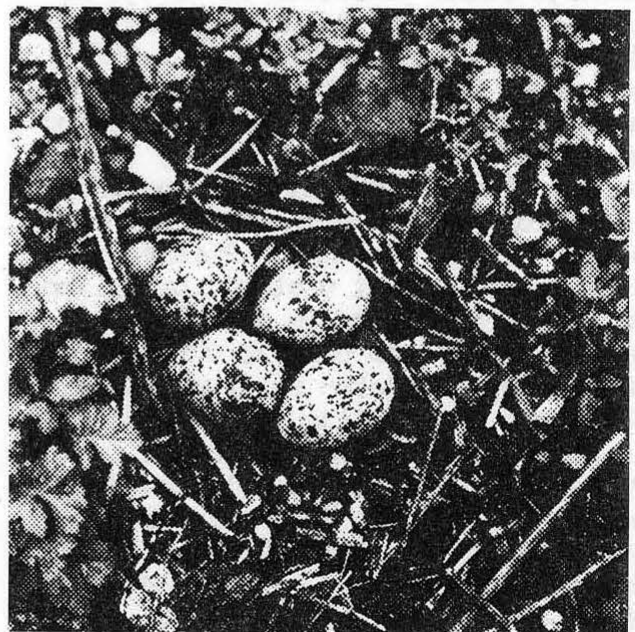
Erozija močno spodjeda prvi večji otok, manjšega pa precej manj. Na jezeru se zbirajo ljubitelji vodnih športov, tako od ob lepem vremenu ne manjka jadrancev na deski in voznikov motornih čolnov, ki otoka uporabljajo kot vmesno postajo. Reka Drava pa je tudi močno onesnažena z anorganskimi in organskimi odpadki.

Ptujsko jezero je eno od redkih gnezdišč navadne čigre, rečnega galeba in čopaste črnice v Sloveniji. Zaradi tega se je Društvo za vzgojo in varstvo ptic Ptuj na pobudo tov. Lašiča odločilo, da pri občinski inšpekcijski službi predlaga zaščito otokov. Prošnja je bila ugodno rešena v aprilu 1984. Z zaščito naj se gnezdečim pticam omogoči nemotena vzreja zaroda.

Potek gnezditve spremljamo vse od prvega čiščenja otoka leta 1980 dalje. V letu 1981 je bila kolonija uničena. Otoček je postal priljubljena izletniška točka, seveda kar sredi gnezditvene sezone. V naslednjih dveh letih se je akcija čiščenja otočka nadaljevala, v letu 1984 pa so se nam pridružili tudi člani društva za varstvo in vzgojo ptic iz Ptuja.

Z odlokom o zaščiti je prepovedano približevati se otokoma. Cona dovoljenega približevanja je označena z ustreznimi znaki.

Odlok o zaščiti bi bil brez prave veljave, če ga ne bi potrdila širša javnost. Z razumevanjem so ga sprejeli tako pri ribiški in lovski družini Ptuj, kot pri Brodarskem društvu Ranca Ptuj.

12., 13. Leglo navadne čigre (levo) in rečnega galeba (desno), dne 11. 5. 1984, I. Geister

12., 13. The brood of Common Tern (left) and Black-headed Gull, on 11. 5. 1984 (I. Geister)

SUMMARY

Two artificial islands on the artificial Ptuj lake are described. A colony of Black-headed Gulls (*Larus ridibundus*) and of Common Terns (*Sterna hirundo*) breeds on the smaller island. The Tufted Duck (*Aythya fuligula*) also breeds there. On the smaller island, measuring 15x20 metres, 112 pairs of Black-headed gulls and 89 pairs of Common terns nested in 1984. Here before every breeding season ornithologists clear away the sorrel so ensuring that it will not grow to an extent which inhibits bird breeding. In 1984 the island was protected against visits of unauthorized persons.

Franc Janžekovič
Bukovci 27, 62281 Markoveci

Borut Štumberger
Cirkulane 41, 62282 Cirkulane

Kolonija breguljke *Riparia riparia* odkrita pri Mariboru

A colony of the Sand Martin *Riparia riparia* discovered near Maribor

Breguljka *Riparia riparia* iz rodu obvodnih lastovk *Riparia* je edina v Evropi živeča vrsta. V Jugoslaviji in Sloveniji jo vidavamo predvsem ob selitvi, spomladi že v aprilu, v jesenskem delu pa od avgusta do oktobra. V tem času jo v nižini ob vodnih površinah (reke, jezera) vidimo v nekoliko večjem številu. Kot naša gnezdilka pa je zelo redka. Že O. Reiser (1925) jo imenuje redko gnezdilko in navaja kolonijo ob Dravi v Hajdošah blizu Ptujja, najdeno leta 1921. Dne 24.7.1984 sem našel kolonijo breguljk v gramoznici Dž Nigrad v Zg. Dupleku jugovzhodno od Maribora. Kolonija šteje 20-30 parov. Glavni strnjeni del gnezdišča je ob robu gramozne jame v peščeni steni, visoki do 3 metre. Posamezni rovi so raztreseni v steni, približno 30 metrov pred glavnim strnjenim gnezdiščem. V tem času so v rovih bili še mladiči, verjetno že drugi zarod. S kolegom R. Korajžijo sva z mrežo tudi 10 breguljk ujela in obročkala. Po izjavah tamkajšnjih delavcev so breguljke gnezdile že v letu 1982 in 1983, takrat je bila kolonija številčno dvakrat večja od sedanje. Pri eksploataciji gramozna pa je bil del gnezdišča večkrat uničen, kar neposredno ogroža kolonijo. Po dogovoru z vodstvom gramoznice naj bi glavni del gnezdišča ohranili in ga pri izkopavanju gramozna obšli. Zdaj lahko le upamo, da bo obljuba gradbincev tudi držala.

14. Gnezdišče breguljke v gramozni jami pri Mariboru v letu 1984 (F. Bračko)

14. The nest site of Sand Martin in a gravel-pit near Maribor in 1984 (F. Bračko)

SUMMARY

The Sand Martin (*Riparia riparia*) is regarded as a rare breedingbird in Slovenia. While working on the ornithological atlas we found that it breeds in some gravel-pits in north eastern Slovenia. One of such colonies is in Zg. Duplek near Maribor, where 20-30 pairs were breeding in 1984. An agreement was made with the managements of the gravel-pit that the breeding ground would be left undisturbed by pit operations.

Franc Bračko
Gregorčičeva 27, 62000 Maribor